

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

106. An donatio facta Ecclesia cum aliquo onere, si non adimpleatur, competat actio donatori ad repetendam donationem? Et supponitur, quod quilibet in contrahendo potest legem, quam volet rei suae ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

acceptat. Igitur, si prudenter Respublica instituit, ne quis omnia bona Ecclesie donet, contra legem tenet acceptatam nulla donatio erit valida. Hucque Caramuel.

2. Sed, pace viri docti, & amicissimi, non possum eius sententia adherere, tanquam aduersantiam immunitati Ecclesiasticae. Et miror ipsum dixisse contrariam sententiam posse defendi de iure communi, non autem de iure speciali aliquarum Prouinciarum. Nam id quod Ecclesie competit de iure communi, certum est quod non potest tolli ex iure municipali alicuius Regni. Nec obstat iusta causa ad hoc faciendum, nam iusta causa non prebet, nec potest prebere iurisdictionem non habenti, imo incapaci, vt accideret in casu nostro; vt ego ad satisfactionem probaui in p. 6. r. 3. per totum.

3. Dicendum est igitur, donationem factam Ecclesie omnium bonorum, tam presentium quam futurorum, esse validam. Et ita nostram sententiam prater DD. cit. a Caramuele, tenent vt visum est in superiori Resolutione. P. Hurtadoz disp. 1. 1. diff. 4. P. Baunius in Theol. mor. 1. 3. lib. 1. r. 4. q. 10. diff. 17. V. Vigers de inst. r. 5. c. 2. dub. 9. n. 45. Layman lib. 3. r. 4. c. 12. n. 15. Villalobos in sum. 10. 2. r. 20. diff. 5. n. 2. Fernandez in exam. Theol. mor. p. 1. c. 16. §. 2. n. 14. Azor. 10. 3. lib. 1. c. 7. q. 8. Gordon in sum. lib. 4. q. 3. c. 7. n. 24. q. 3. n. 3. Megala in 2. 1. 2. c. 11. V. Vading. r. de contr. disp. 3. dub. 12. §. 1. n. 2. & ex Hartanno, Couarr. & Trentacinq. Vlricus Hunnius in Encycloped. im. p. 3. tit. 26. c. 5. n. 7. Caspens. in Conf. Theol. 10. 2. r. 19. c. 2. n. 9. Fagundez de contr. lib. 4. c. 10. n. 10. qui recte docet, quod si casus contigerit ob fauorem Ecclesie, ab hac opinione non est recedendum, quia leges civiles, & ius civile non potest impedire officia pietatis, & consilia Evangelica. Vnde, vnde omnia qui habet, & da pauperibus, & sequere me. Matt. 19. n. 21. nam summa semper ratio est, quae pro Religione facit, vt dicitur in sum. person. ff. de Relig. & sumpt. funer. & multa contra iuris regulas fauore Religionis recipiuntur, quae ad eam vera sunt, vt valeat, & sustineatur etiam donatio Ecclesie, & pio loco facta calore iracundiarum, modo a mente non sit alienatus donator, c. sunt opes 17. q. 4. gloss. in e. dudum. de consensu. conuicator. in v. Dore Felinus in c. dilectissimi. 15. de except. Rainoso obser. 41. n. 7. tenetur tamen tunc Ecclesie, vel locus vbi alere donantem. Ita Azeuedo ad l. Casella. lib. 5. tit. 1. c. 1. 8. m. 6. Lell. 10. 1. de inst. lib. 2. c. 28. dub. 13. n. 95. Rainoso obser. 41. n. 35.

4. Vnde ex omnibus supradictis refellendus venit Clericorum & Ecclesie hostis infensus Conradus Rittershusius de differ. iur. civ. & can. lib. 13. c. 21. & 22. Neque admittendus est, alius sapientiff. Valboa de Moguejo in c. presentia. 8. de probationib. n. 73. & 74. qui tamen postea n. 75. nostram sententiam admittit, a qua puto non recedendum.

RESOL. CVI.

An donatio facta Ecclesie cum aliquo onere, si non adimpleatur, competat actio donatori ad repetendum donationem?

Et supponitur quod quilibet in contrahendo potest legem quam vult rei sue dicere.

Ex quo sequitur, quod si vinea donata sit Hospitali ea lege, vt non possit alienari: an si Hospitali eandem vineam postea alienauerit, competat donatori actio ad repetendam vineam? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 42.

§. 1. **S**uppono, quod quilibet in contrahendo potest legem, quam vult, rei sue dicere, l. 1. c. de pact. l. 48. ff. de pact. l. 1. 3. c. de contrah. empt. & vend. etiam res in Ecclesiam transeat, text. h. §. vlt. & in c. 4. infra de cond. appo. in desp. vel in al. contr. Verum in huiusmodi pactionibus discrimen aliquod constitutum est inter pactum simpliciter conceptum, videlicet

Tom. V. 1.

vt Ecclesia pensionem vel aliud onus soluat, & pactum illud: quod propterea habet adiectam clausulam commissi hanc, vel similem. Et si pacto satisfactum non erit, res donata ad donatorem, vel alium reuertatur, vt prior specie, si pactum non seruetur, nihilominus res donata repeti non possit, sed agatur ad impletionem modi, siue oneris adiecti, d. c. 4. & facit l. 4. §. de manumiss. restam. Altera vero species, si pacto non stetur, res donata Ecclesie, vel alteri pio loco conferatur, & donatori, vel quem donator nominauerit, applicetur, d. c. 4. & l. 2. c. de cond. ob causam datam. Idem in legatis piis locis relictis omnino retinendum est, per praedicta iura. Quin haec eadem recte transferuntur ad Collegia Theologorum, Jurisconsultorum, siue alterius Facultatis, vbi scilicet hic aliquid donatum, vel legatum est; vt inde adolescentes vel professores sustententur: nam tamen hic modus adiectus non seruetur, non tamen idcirco donatum vel legatum reuocari poterit: sed agatur ad impletionem modi, nisi (vt in altera specie dictum est) adiecta sit clausula commissi argumento dictorum iurium. Ratio diuersitatis haec est, quod in priori specie donatio, siue legatum non principaliter relictum sit propter onus adiectum: sed pietatis causa in Deum, vel in Rempublicam, ac proinde etiam cessante praestatione oneris adiecti, nihilominus durat affectio donatoris pia: vnde merito non ad reuocationem, sed ad impletionem agitur: facit etiam text. in l. 16. ff. de v. s. & usufruct. & red. & hab. & oper. per l. vel fid. dat. & in l. 5. ff. de admin. rer. ad c. p. et in. At in posteriori specie, vbi clausula commissi apposta est, aperte constat de mente donatoris, siue testatoris, quod velit reuocaram donationem, si oneri adiecto non satisfiat: idcirco illi parendum est, vt scilicet hoc casu res donata, vel legata reuocetur, text. h. §. vlt. & in d. c. 4. iuncta l. 3. §. ff. de diner. reg. in an. r. q. & l. 69. ff. de leg. & fid. lib. 3. Et haec omnia docet etiam Henricus Canisius in lib. 3. decret. tit. 23. de d. n. c. 6.

2. Ex his patet responsio ad quaestionem propositam in titulo Resolutionis, respondendo cum distinctione adducta, vt respondit Imola in d. c. 6. de don. 1. 2. ad casu similem, videlicet in vinea donata Hospitali, ea lege ne possit alienari, sed perpetuo conseruetur in usum pauperum: an, si Hospitali eandem vineam postea alienauerit, competat donatori actio ad repetendam vineam? Et non competere liquet, nisi adiecta sit clausula commissi, secundum ea quae iam dicta sunt. Quare, & hic obseruandum est, quod et si Iustinianus l. finali. C. de reuoc. don. inter ingrati tudinis causas, & hanc referat, quando quis conditioni, aut modo adiecto donationi non satisfiat, quod hoc pertrahendum non sit ad donationem factam Ecclesie, aut alteri pio loco, siue prospectu Reipublicae factam. Et haec valde notanda sunt, quia quotidiana tam in foro fori, quam in foro poli.

RESOL. CVII.

An donatio omnium bonorum presentium, & futurorum iuramento firmetur, ita vt non possit renocari? Ex p. 8. tr. 6. Ref. 43.

§. 1. **P**rima opinio negat, ex vulgari ratione, quod pauperat potestatem testandi, & sit contra bonos mores, per l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb. oblig. qui potius etiam negandum tale iuramentum superimpositum esse firmum. Ita Bart. in d. l. stipulatio. num. 5. vbi nec valet pactum. Corneus conf. 60. n. 9. & 10. conf. 76. n. 23. & seq. lib. 2. Dec. conf. 30. in princ. & conf. 48. col. 1. Rolandus conf. 39. n. 1. & conf. 65. n. 2. lib. 1. quibus accedit Gomez in l. 69. Tauri, n. 4. Clatus §. donatio, q. 10. n. 1. Gutt. 1. p. de iuram. confirm. c. 11. quibus adde alios, quos citat & sequitur Valboa de Moguejo in c. presentia. 8. de probat. n. 70. & Clochius in tr. de contribut. c. 22. n. 122. & 123.

Sup. hoc sup. in Ref. 103. §. Non definitur, & §. Nota.

H h 4 2. Sed